گزارش «شرق» از مراسم نکوداشت پروفسور «علی‌اصغر خدادوست»

حکیمی که جسم و روح انسان‌ها را درمان می‌کند

دکتر «خدادوست»: افتخارم این است که پینه‌دوز خدا هستم

شرق، ملیحه فریدفر: مراسم بزرگداشت پروفسور «علی‌اصغر خدادوست» به همت کمیسیون ملی یونسکو شامگاه جمعه (هشتم‌اسفند) در هتل بزرگ شیراز برگزار شد. این نکوداشت فرصتی بود تا بسیاری از شخصیت‌های سیاسی، فرهنگی و علمی با حضور خود در این مراسم، به جایگاه پروفسور «علی‌اصغر خدادوست» ادای احترام کنند. دکتر «سیدکمال خرازی»، رییس شورای راهبردی روابط خارجی ایران در آیین نکوداشت کمیسیون ملی یونسکو از پروفسور «علی‌اصغر خدادوست»، دانشمند و چشم‌پزشک شناخته‌شده ایرانی در شیراز، به بیان خاطرات خود از وی پرداخت و اظهار کرد: «سابقه آشنایی من با پروفسور خدادوست مربوط به ۲۵ سال قبل می‌شود، در زمان تصدی مسوولیت نمایندگی دایم ایران در سازمان‌ملل‌متحد، با این حکیم آشنا شدم. در آن هنگام و پس از دوره هشت ساله دفاع‌مقدس، ماموریت داشتم پیوند و ارتباطی با ایرانیان مقیم آمریکا ایجاد کنم.» وزیر سابق امورخارجه ایران در ادامه گفت: «در آن زمان به دلایل مختلف، ایرانیان مقیم آمریکا ارتباط زیادی با داخل کشور نداشتند ولی یکی از چهره‌هایی که به شکل‌گیری این ارتباط کمک کرد، پروفسور خدادوست بود.» وی افزود: «پروفسور خدادوست به جمع‌کردن ایرانی‌های مقیم آمریکا دور هم و ایجاد تشکل‌های تخصصی با حضور آنها کمک کرد و از آنجا که حضور وی بی‌پیرایه، صادقانه و با نیت خالص بود، حضورش در این فرآیند بسیار موثر بود.» سفیر و نماینده پیشین ایران در سازمان‌ملل‌متحد گفت: «پروفسور خدادوست نه‌تنها در علم پزشکی خدمتگزار مردم بود بلکه به کشور خود عشق می‌ورزید.» دکتر «خرازی» گفت: «با کمک پروفسور خدادوست موفق شدیم ارتباط میان ایرانیان مقیم آمریکا با داخل کشور را برقرار کنیم.» رییس شورای راهبردی روابط خارجی ایران گفت: «پروفسور خدادوست یک سرمایه ملی متعلق به کشور و ملت ایران است و همت وی در انتقال دانش به جوانان ایران ستودنی است.» وی با اشاره به اقدام پروفسور «خدادوست» در ساخت و راه‌اندازی یک بیمارستان چشم‌پزشکی در شیراز گفت: «این اقدام نشان داد که وی خود را وقف ایران و مردم این سرزمین کرده است و به‌خوبی نشان می‌دهد که وی تنها یک پزشک نیست، بلکه یک حکیم است. دکتر «خرازی» در پایان تصریح کرد: «حکیم، علاوه‌بر جسم انسان‌ها، به روح آنها نیز توجه دارد، به‌همین‌دلیل این شخصیت بزرگ در خور قدردانی است.»

عکس: ایسنا

همه ایران به «خدادوست» افتخار می‌کند

استاندار فارس نیز در سخنانی در این آیین، پروفسور «خدادوست» را متعلق به همه بشریت خواند و گفت: «خدادوستی و مردم‌دوستی در وجود این طبیب حکیم تجلی یافته است.» دکتر «سیدمحمد احمدی» با اشاره به برگزاری آیین تجلیل از پروفسور «خدادوست» در فضای محدود افزود: «با توجه به خدمات این طبیب حکیم، اگر بنا بود نکوداشت وی با دعوت از مردم برگزار شود، جمع زیادی از مردم شیراز در بزرگ‌ترین میدان شهر برای این امر، گردهم می‌آمدند.» وی با اشاره به نام‌آوران این دیار گفت: «شیراز به خدادوست‌ها و ملک‌حسینی‌ها افتخار می‌کند و می‌بالد.» استاندار فارس با قدردانی از یونسکو به دلیل برپایی این آیین، اظهار کرد: «در جهان، شمار زیادی چشم‌پزشک و افرادی با دیگر تخصص‌ها وجود دارد، اما ابتکارات و ابداعات پروفسور خدادوست، ویژگی ممتازی به وی بخشیده و از این‌رو، یونسکو به‌درستی قدر و منزلت او را شناخته است.»

استادی که صدها «خدادوست» تربیت کرد

یکی از شاگردان پروفسور «خدادوست» نیز در این آیین گفت: «این طبیب بزرگ غیراز علم، هنر انسانیت را نیز به دانشجویان یاد می‌داد و روشنایی‌بخش جامعه در عصر تاریکی‌ها بود.» دکتر «البرزی» در ادامه افزود: «پروفسور خدادوست ایران را از صمیم قلب دوست دارد، حتی زمانی که برای مدتی‌کوتاه از کشور رفت.» وی گفت: «پروفسور خدادوست برخلاف دیگران که همه ثروت خود را به خارج کشور منتقل و صرف خرید ویلا در جزیره‌های زیبای جهان می‌کنند، ثروت خود در خارج کشور را به ایران آورد و صرف ساختن بیمارستان در شیراز کرد و علاوه‌بر آن، صدها خدادوست دیگر تربیت کرد.» دکتر «البرزی» با بیان اینکه همیشه قدردان خدمات دکتر «خدادوست» هستم، اضافه کرد: «دکتر خدادوست به‌جز علم، درس انسانیت را به دانشجویان می‌آموخت که این موضوع بسیار ارزشمند است.»

همواره باید شایسته منِ خدایی رفتار کرد

پروفسور «علی‌اصغر خدادوست» نیز در این مراسم، سخنان خود را با «به‌نام آفریننده هستی» آغاز کرد و با اشاره به توصیف‌های سخنرانان از وی گفت: «بار بسیارسنگینی را بر دوش من نهادید.» این چشم‌پزشک شهیر ایرانی در ادامه با اشاره به سیر زندگی، به حیات و ممات انسان‌ها اشاره کرد و گفت: «انسان با هدف تلاش برای رسیدن به مقام شامخ انسانی و خدایی‌شدن آفریده شده است، بنابراین همواره باید شایسته منِ خدایی رفتار کرد.» این فوق‌تخصص پیوند قرنیه گفت: «این روزها بسیار به نگاه بصیرتی، به خود نگاه می‌کنم، اینکه از کودکی تاکنون درس‌خوانده، تلاش کرده و دیروز و امروز را سپری کرده‌ام، با چه هدفی بوده است؛ هدف از این بازی به‌دنیا آمدن و مردن، چیست؟» پروفسور «خدادوست» با بیان اینکه پیش از این، مرگ را تجربه کرده است، این تجربه را زیبا توصیف و تصریح کرد: «به من اجازه داد که بین بازگشتن و ماندن انتخاب کنم و اکنون خوشحالم که آن روز، بازگشتن را انتخاب کردم.» وی گفت: «بدن یک قفس و قالب است که بنیان انسان را شکل می‌دهد و دست‌وپا، کلیه، کبد، ریه و دیگر اجزا برای حفظ پدیده‌ای درون این قفس است.» دکتر «خدادوست» ادامه داد: «همه کوشش‌های ما در زندگی، راست می‌گوییم، دروغ می‌گوییم، خوراک می‌خوریم و دیگر موارد، برای این قفس است اما گاه این قفس پا را از گلیم خویش فراتر می‌نهد.» این پزشک برجسته ایرانی با طرح این پرسش که من کجا می‌رود؟ آیه «انا لله و انا الیه راجعون» را پاسخی به این پرسش عنوان کرد و گفت: «من، قسمتی از خداست و وقتی این قالب و قفس را به زیر خاک می‌نهند، من به مبدأ خلقت خود بازمی‌گردد.» وی با اشاره به سیر رشد و تعالی انسان‌ها در گذر زمان گفت: «هرچه می‌گذرد مغز بشر بزرگ‌تر و قدرتش در زوایای زندگی بیشتر می‌شود. سعی کنید با این من که از خداست، آنگونه که حق آن است، رفتار کنید.» دکتر «خدادوست» با یادآوری حضور خود در ایالات‌متحده‌آمریکا، به مقطعی سرنوشت‌ساز برای تصمیم‌گیری درباره ادامه زندگی خود اشاره کرد و گفت: «خوشحالم که امروز در ایران هستم.»

•••

گفتنی است در این مراسم تعداد زیادی از شخصیت‌های علمی، فرهنگی و هنری نیز حضور داشتند که هر کدام در باب دستاوردهای علمی و جنبه‌های شخصیتی این دانشمند برجسته سخن گفتند. «محمدحسن اولاد» از شاعران معاصر شیراز نیز در این مراسم گفت: «در روزگاری که کوری دنیا را فراگرفته و بسیاری از بینایان، چشم برهم می‌نهند تا حقیقت‌ها را نبینند، وجود انسان‌هایی مانند دکتر خدادوست، موهبتی است شگفت که باید قدر آن را خوب بدانیم.» وی افزود: «میان شهرت و اصالت یا معروف‌بودن و حقانیت، تفاوت بسیار است، هیچ‌گاه شایستگی افراد براساس شهرتشان سنجیده نمی‌شود.» گفتنی است پروفسور «ملک‌حسینی» بنیانگذار پیوند کبد در ایران نیز با وجود کسالت در این آیین حضور یافت. مجری این آیین با اشاره به لغو سخنرانی پروفسور «ملک‌حسینی» به‌دلیل کسالت وی، از وی چنین نقل‌قول کرد که «آقای خدادوست را پروفسور و دکتر نمی‌دانم، بلکه او را یک حکیم واقعی می‌دانم.» وی افزود: «پروفسور خدادوست در مصاحبه‌ای اعلام کرده است افتخارم این است که پینه‌دوز خدا هستم.» در این آیین که با اهدای تندیس یونسکو به پروفسور «خدادوست» همراه بود، همسر مرحوم «محمد بهمن‌بیگی» بنیانگذار آموزش عشایری در ایران نیز مجموعه‌ای از آثار همسرش را به این پزشک و طبیب شهره ایرانی تقدیم کرد. «علیرضا عسگری» رییس دانشگاه هنر شیراز نیز در این آیین، از برنامه این دانشگاه برای نامگذاری کتابخانه بزرگ این دانشگاه به نام پروفسور «خدادوست» خبر داد. «علیرضا پاک‌فطرت» شهردار شیراز نیز در حاشیه این آیین، از برنامه مدیریت شهری شیراز برای دعوت از پروفسور «خدادوست» به شورای اسلامی این کلانشهر سخن گفت و اظهار کرد بنای نامگذاری مکانی فراتر از یک خیابان به نام این پزشک شهیر ایرانی را دارد. گفتنی است در نماهنگ پخش‌شده از زندگی پروفسور «خدادوست»، گفته شد «کوفی عنان» دبیرکل سابق سازمان‌ملل‌متحد با دستان توانمند این طبیب ایرانی معالجه و درمان شده است.

مرور زندگینامه پروفسور «علی‌اصغر خدادوست»

دستاوردهای بهترین جراح پیوند قرنیه دنیا

شرق: پروفسور «علی‌اصغر خدادوست» در سال۱۳۱۴ خورشیدی در شیراز متولد شد. دوران دبستان و دبیرستان را در شیراز سپری کرد و به‌عنوان آموزگار در دبستان داوری داراب مشغول به کار شد. در سال۱۳۳۳ در امتحان ورودی دانشکده پزشکی شیراز شرکت کرد و با درجه ممتاز پذیرفته شد و تحصیل در این دانشکده را آغاز کرد. وی دوره شش‌ساله پزشکی را با درجه ممتاز پشت‌سر گذاشت و پس از سپری‌کردن یک‌سال دوره دستیاری چشم، گوش و حلق و بینی در دانشگاه شیراز، در سال۱۳۴۱ برای گذراندن دوره تخصصی عازم ایالات‌متحده شد و با ادامه تحصیل در دانشگاه جان‌هاپکینز، از این دانشگاه دانش‌آموخته شد. پروفسور «خدادوست» به‌عنوان اولین و تنها دستیار خارجی در بخش چشم‌پزشکی دانشگاه جان‌هاپکینز، در سال۱۳۴۱ پذیرفته و در دوران سه‌ساله دستیاری، به‌عنوان بهترین دستیار مرکز چشم‌پزشکی ویلمر شناخته شد. پروفسور «خدادوست» در سال۱۳۴۷ به ایران بازگشت و در بخش چشم‌پزشکی دانشگاه شیراز، به‌عنوان استاد مشغول فعالیت شد. وی از سال۱۳۴۷ تا ۱۳۵۹ خورشیدی به‌طور متناوب هر دوسال‌یک‌بار به‌عنوان استاد مدعو، شش‌ماه را در بخش چشم دانشگاه جان‌هاپکینز سپری کرد تا برنامه‌های تحقیقاتی خود را ادامه دهد. پروفسور «خدادوست» در سال۱۳۵۹ عازم آمریکا شد و به‌عنوان استاد در بخش چشم دانشگاه جان‌هاپکینز مشغول به کار شد. این استاد فرهیخته همچنین در سال۱۳۶۱ به‌عنوان استاد و رییس بخش چشم دانشگاه سیسیل ایتالیا انتخاب شد و در سال۱۳۷۱ مرکز چشم‌پزشکی کنتیتکت در شهر نیوهیون را تاسیس و به‌عنوان مسوول این مرکز، فعالیت خود را دنبال کرد. دکتر «خدادوست» از سال۱۳۵۹ به‌طور مکرر سالی دوبار به وطن خود بازمی‌گردد و در فعالیت‌های بالینی و آموزشی در بیمارستان‌های مختلف تهران و شیراز شرکت می‌کند. شخصیت‌های برجسته چشم‌پزشکی آمریکا، پروفسور «خدادوست» را به‌عنوان بهترین جراح پیوند قرنیه در دنیا معرفی کرده‌اند. (لازم به ذکر است که در پیوندهای قرنیه، مکانیسم دفع پیوند به افتخار ایشان «Khodadoust line» نامگذاری شده‌است.)

یاد ایام

آنچه پروفسور «خدادوست» را ماندگار کرد

او خود و قدر خود را شناخت

• **شرق:** دکتر «محمدابراهیم انصاری‌لاری» در مراسم بزرگداشت دکتر «خدادوست» گفت: «این دومین‌بار است که افتخار حضور در مراسم بزرگداشت شخصیت ارزشمند و دانشمند فرزانه و استاد گرانمایه جناب دکتر خدادوست را دارم که برای تقدیر از خدمات بی‌وقفه وی در حوزه چشم‌پزشکی برگزار می‌شود.» استاندار پیشین فارس با بیان اینکه سخن‌گفتن از انسان‌های بزرگ سخت است، گفت: «رمز موفقیت، محبوبیت و سرافرازی پروفسور خدادوست را به عشق و ایمان نسبت می‌دهم.» وی با تجلیل از مقام شامخ علمی و اجتماعی این پزشک فوق‌تخصص اظهار کرد: «رمز محبوبیت پروفسور «خدادوست» ایمان او به یکتا خالق هستی و عشق پرشور و خالصانه او به مردم و همه مخلوقات عالم است.» دکتر «انصاری‌لاری» در ادامه بیان کرد: «این توفیق را داشتم در چندسال مسوولیتم در فارس در دوران اصلاحات،از نزدیک، بهتر و بیشتر با شخصیت پروفسور خدادوست آشنا شوم.» وی بیان کرد: «من دکتر خدادوست را یک مومن عاشق دیدم، ایمان از سر شوق به حقیقت، میل به تعالی و سرشار از معرفت و عشق، این نوع ایمان در زندگی هر کسی جریان داشته باشد، او را خلاق و موثر و شخصیت او را جذاب می‌کند.» استاندار پیشین فارس در این آیین از پروفسور «خدادوست» به عنوان یک دانشمند طرازاول جهانی و بنیانگذار چشم‌پزشکی نوین در ایران یاد کرد و گفت: «عشق پرشور به مردم و مخلوقات خداوند و ایمان به خالق هستی، رمز موفقیت و محبوبیت این شخصیت ارزشمند است.» وی اظهار کرد: «وقتی در تاریخ، انسان‌های بزرگ را جست‌وجو می‌کنیم، انسان‌های بزرگی را در عصر حاضر می‌یابیم که شایسته تجلیل و نکوداشت هستند و ازاین‌رو، برپایی این آیین از سوی یونسکو درخور تحسین است.» دکتر «انصاری‌لاری» تصریح کرد: «آنچه پروفسور خدادوست را ماندگار کرد، عشق‌ورزیدن او به انسان‌ها و عاشق‌بودن او است.» وی با تصریح بر اینکه عاشقان، نوادر روزگار در هر دوره‌ای هستند و در تاریخ ماندگار خواهند بود، گفت: «امروز بسیاری از مردم نیکوکار و خوب هستند، اما عشق چیز دیگر و نیکویی چیز دیگری است.» استاندار اسبق فارس با ابراز تاسف از اینکه تاکنون درخصوص بزرگانی نظیر پروفسور «خدادوست» و تجلیل از آنان دچار غفلت شده‌ایم، گفت: «در عرصه اقتصاد و سیاست، شاید بتوان یک‌شبه از سربازی به افسری رسید، اما در حوزه علم این‌گونه نیست.» دکتر «انصاری‌لاری» گفت: «برای رسیدن به جایگاهی نظیر جایگاه کنونی پروفسور «خدادوست»، باید سال‌ها رنج برد، مرارت کشید و دود چراغ خورد.» وی تاکید کرد: «پروفسور خدادوست این توفیق را داشته که ابتدا خود را و قدر خود را شناخته است. کسی که خود را بشناسد و قدر خود را بداند، اولین و مهم‌ترین قدم را در راه کمال انسانی برداشته است.» دکتر «انصاری‌لاری» در ادامه گفت: «پروفسور خدادوست، خود و استعدادهایش را خوب شناخت، بنابراین حامل خدمات ارزنده‌ای برای جامعه بشری شد که او را ماندگار کرده است.» وی گفت: «او در زمره کسانی نبود که برود و بماند، او رفت‌وآمد کرد و تمام سختی‌های این رفت‌وآمد را بر خود هموار کرد تا خدمات ارزشمندش را در اختیار هموطنانش قرار دهد.» دکتر «انصاری‌لاری» در پایان تاکید کرد: «پروفسور خدادوست مشکلات ماندن را به رفتن و با بیگانگان در گلستان نشستن، ترجیح داد و اینها همه در عشق ریشه دارد.»

تالار افتخارات

تجلیل یونسکو از پروفسور «خدادوست»

حکیمی که انسانیت می‌آموزد

• **شرق:** دکتر «محمدرضا سعیدآبادی»، دبیر کمیسیون ملی یونسکو در ایران، در آیین تجلیل از خدمات پروفسور «خدادوست»، از وی به‌عنوان طبیبی حکیم یاد کرد و گفت: «امروز بزرگداشت مردی است که نه‌تنها از خطه شیراز و ایران، بلکه بزرگمردی از جهان امروز است.» وی در ادامه ابراز کرد: «نگاه زیبا به خالق هستی و عشق و دوست‌داشتن مردم، از درجات والای انسانیت است که در وجود این شخصیت بزرگ تجلی یافته و این موضوع رمزوراز دولتمندی اوست.» وی با بیان اینکه نمی‌دانم از کدام بُعد زندگی پروفسور «خدادوست» حرف بزنم، اظهار کرد: «تصمیم گرفتم از ادبیات و عبارات بزرگان استمداد کنم.» دکتر «سعیدآبادی» با اشاره به این گفته مولانا که:

جانیست چون شعله ولی دودش ز نورش بیشتر/چون دود از حد بگذرد، در خانه ننماید ضیا/
گر دود را کمتر کنی از نور شعله برخوری/ از نور تو روشن شود هم این سرا هم آن سرا

بیان کرد: «مصداق این گفته مولانا را در شخصیت دکتر خدادوست می‌بینم که هم خود روشن است و هم فرهنگ و هنر ایران را روشن کرده است و اما شعری از فردوسی نیز مصداق اوست:

بکوشید و نیکی به بار آورید/ چو دیدید سرما، بهار آورید/ به پاداش نیکی بیابی بهشت/ بزرگ آن‌که جز تخم نیکی نکشت

او جز نیکی و عشق و مهربانی در کشتزار هنر، بذری نکاشت و ما نیز به‌عنوان نماینده یونسکو، قدردان خدمات پروفسور خدادوست هستیم.» وی سپس ادامه داد: «زندگی ما همچون قطعه موسیقی است که نیازمند وزن، آهنگ و هماهنگی است، اگر این موسیقی از سیم انسانیت خارج شود و از کوک بیفتد، قطعا آهنگ زندگی خوب نخواهد بود.» دبیر کمیسیون ملی یونسکو در ایران با بیان اینکه باید از زندگی چنین بزرگانی درس بگیریم، تصریح کرد: «هم معلمی دکتر «خدادوست» هم کار علمی وی در دانشگاه و هم نگاه باعشق و دوست‌داشتن وی به مردم و رحم و شفقتی که دکتر خدادوست به دیگران دارد، بیانگر کوک‌بودن سیم زندگی این حکیم است.» وی خاطرنشان کرد: «تمام کارهای بزرگ و کوچک دکتر خدادوست همچون پارچه‌ای است که از نخ‌های ناگسسته بافته شده و از هر رشته آن، شکوه و شرافت عشق هویداست.» وی با تجلیل از خدمات پروفسور در حوزه پزشکی و مداواکردن چشمان بیمار مردم در ایران و جهان، نقش‌آفرینی او در زمینه تدریس در دانشگاه و تاثیر در پیشرفت علم چشم‌پزشکی در جهان را سبب ماندگاری وی بر تارک تاریخ دانش در سرزمین ایران دانست. دکتر «سعیدآبادی» در ادامه گفت: «اگرچه ممکن است جهان در هیچ شیپوری برای تجلیل از خدمات این طبیب حکیم ندمد و هیچ زنگی را به افتخار او به صدا درنیاورد، اما کتاب زندگی پروفسور خدادوست از سابقه درخشان او سخن خواهد گفت.» دبیر کمیسیون ملی یونسکو در ادامه با اشاره به اقدام سازمان بین‌المللی یونسکو در تجلیل از شخصیت‌های برجسته و اثرگذار در تاریخ ایران و جهان گفت: «برای نخستین‌بار است که این سازمان در آیینی، از خدمات ویژه یک شخصیت در قید حیات در ایران تجلیل می‌کند.» گفتنی است تجلیل از پروفسور «علی‌اصغر خدادوست»، اولین مراسم بزرگداشت یونسکو از فردی در قیدحیات در ایران است.

جدول ۲۲۱۱ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- مفیدترین سرگرمی فکری که مقابل دیدگان شماست- پستانداری عظیم‌الجثه که از گیاهان دریایی تغذیه می‌کند- شکار ۲- نام دیگر جبرییل- طفولیت ۳- پدر شعر نو- زینت روی انگشتر- قدرت و توان ۴- دوستی- خبر ارسالی- چراغ نفتی قدیمی ۵- حیرت- نویسنده تخیلی فرانسه- بی‌بهرگی ۶- سالی که مبنای آن گردش زمین به دور خورشید است- کتاب مقدس- درخشش ۷- سبز تیره- حیران و سرگردان- عمو ۸- اخترشناسی- گاو عربی- اشاره به دور ۹- حرف فاصله- هر عاملی که بر چگونگی انجام کاری تاثیر می‌گذارد- اشتباه لفظی یا رفتاری ۱۰- گوشت عرب- متولد شده- از انواع جمله در دستور زبان ۱۱- برابرکردن- زندان- قلاب کمربند ۱۲- از علایم نگارشی- پهلوان تورانی که به دست رستم کشته شد- بله فرانسوی ۱۳-قطعه موسیقی- سرازیری- لازم و ضروری ۱۴- مناسب دانستن دارو برای بیمار- از مدارک لازم هنگام رانندگی ۱۵- راه آذری- بین صلبیه و شبکیه چشم- از نمازهای واجب.

عمودی:

۱- صدای پاره‌شدن کاغذ - دست شکسته... گردن است- انتقال فکری از راه دور ۲- ورزشکار رشته دو- گروه سیاسی- جوینده راه ۳- پیام آسمانی- انقباض شدید عضلات- سم مرگبار مشروبات الکلی ۴- از اختراعات ادیسون- نزدیک‌بین- بی‌احساس ۵- کشوری در شبه‌جزیره هندوچین- نفت سیاه- باد سرد ۶- تکرار حرفی از الفبا- فریاد بلند- مشاور ۷-«دروازه ارگ» را در این شهر می‌بینید- شهری در استان فارس- شهری در جمهوری آذربایجان ۸-خاتون- ظرف آب سربازان- از شبکه‌های رادیویی پرمخاطب ۹- فوری- گرما- منطقه‌ای سردسیر در شمال روسیه ۱۰- دلواپس- پیاده- انتها ۱۱- عدد اول- گریزنده از روی ترس- از تداول افتاده ۱۲- نامی دخترانه- زوج یا زوجه- پناهگاه ۱۳- وسیله‌ای برای سنجش ارتفاع صوت- از یاران امام‌علی(ع) که در جنگ صفین شهید شد- دستی ۱۴- صادق و بی‌ریا- نفرین- نوشین ۱۵- داروی آرام بخش و ضدتشنج- زاپاس - پوستین.

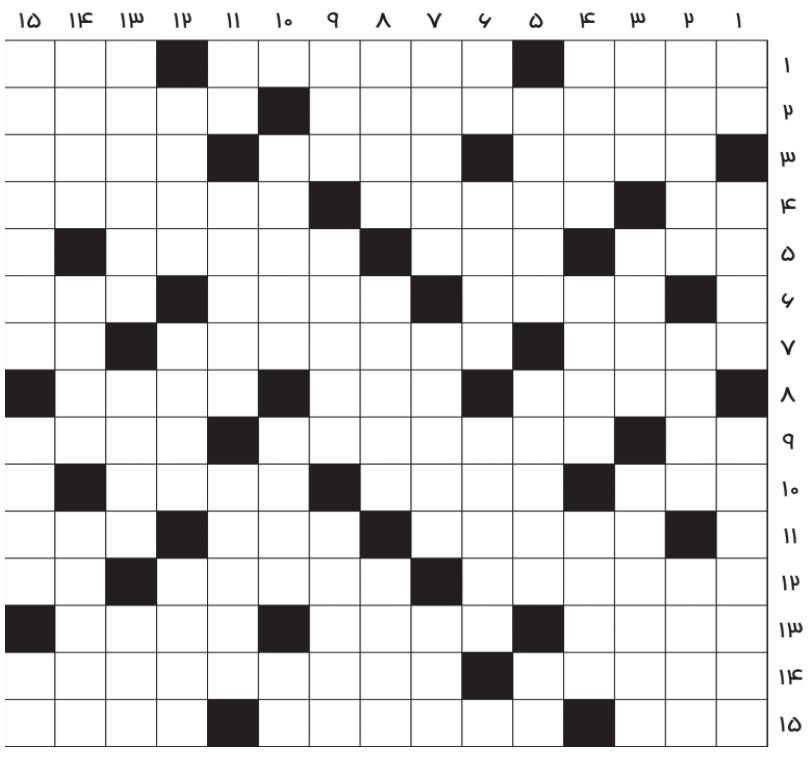

حل سودوکو سخت

۱	۶	۴	۳	۵	۷	۸	۲	۹
۵	۷	۸	۲	۹	۴	۱	۳	۶
۳	۹	۲	۱	۶	۸	۷	۴	۵
۷	۱	۶	۸	۲	۹	۴	۵	۳
۸	۳	۹	۴	۱	۵	۶	۷	۲
۴	۲	۵	۶	۷	۳	۹	۱	۸
۶	۸	۱	۵	۴	۲	۳	۹	۷
۹	۵	۳	۷	۸	۱	۲	۶	۴
۲	۴	۷	۹	۳	۶	۵	۸	۱

حل سودوکو ۱۲۰۷

۷	۸	۲	۴	۵	۹	۶	۳	۱
۴	۹	۵	۳	۱	۶	۸	۷	۲
۱	۳	۶	۷	۸	۲	۴	۵	۹
۸	۵	۹	۱	۶	۴	۳	۲	۷
۲	۱	۷	۸	۹	۳	۵	۴	۶
۳	۶	۴	۲	۷	۵	۹	۱	۸
۶	۲	۸	۵	۴	۱	۷	۹	۳
۵	۷	۳	۹	۲	۸	۱	۶	۴
۹	۴	۱	۶	۳	۷	۲	۸	۵

جدول ۲۲۱۰

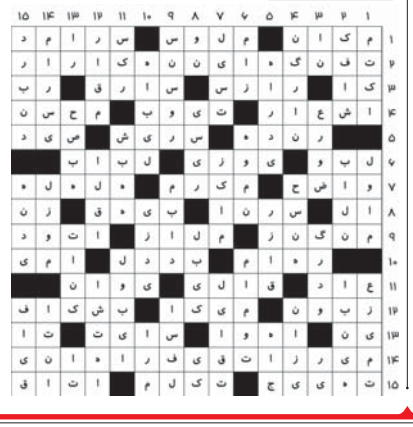

سودوکو سخت ۱۲۰۸

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۴	۷			۶		۱
	۷	۸		۹			۵	
۶	۳				۵			۴
	۱		۹		۴			
	۲							۹
۴	۶						۷	
۳		۵			۲			
۲							۳	۸
۷	۸	۱						

سودوکو ۱۲۰۸

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۳	۹	۸	۱			۲		
۶						۴	۳	
			۶	۳		۷	۹	۸
۲		۶				۸	۴	۹
۹		۵			۲		۷	
۴		۱	۷	۸				
۵			۳		۱	۶		
۸				۵	۷	۳	۱	۲
۷	۱	۳		۲				